

Elementos de interés

Hayedos y encinares
Antiguas plazas y cabañas de carboneros
Cascadas y pozas
Iglesia románica de Santa Llúcia de Puigmal (s. XII)

Consejos

Se trata de un itinerario con un desnivel acumulado de 340 m. Se puede realizar durante todo el año. Se recomienda llevar calzado adecuado para andar y agua ya que no se encuentra ninguna fuente a lo largo del recorrido.

COLLADO DE SANTIGOSA

distancia 0m altitud 1060m

El itinerario se inicia en la Collada de Santigosa, en el límite comarcal entre el Ripollès y la Garrotxa. Desde este collado, en días despejados, mirando al oeste tenemos una bonita vista del Pedraforca y las montañas del Berguedà. Tomamos la pista que se adentra en el bosque y que sale a la derecha de la carretera de tierra que va del Collado a Santa Llúcia de Puigmal. Esta pista baja fuerte por el hayedo. El hayedo se caracteriza por casi no tener sotobosque y el árbol predominante y casi exclusivo es el haya. También encontramos algunos arbustos como el boj y la zarzamora, y algunas plantas propias de zonas de umbría como la hepática y las violetas. Continuamos bajando en medio del hayedo, cruzando un par de torrentes, que en épocas de abundancia de agua nos regalan cascadas espectaculares.

CRUCE DE PISTAS

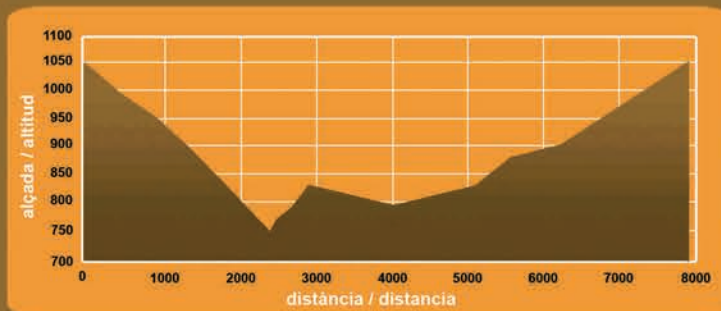
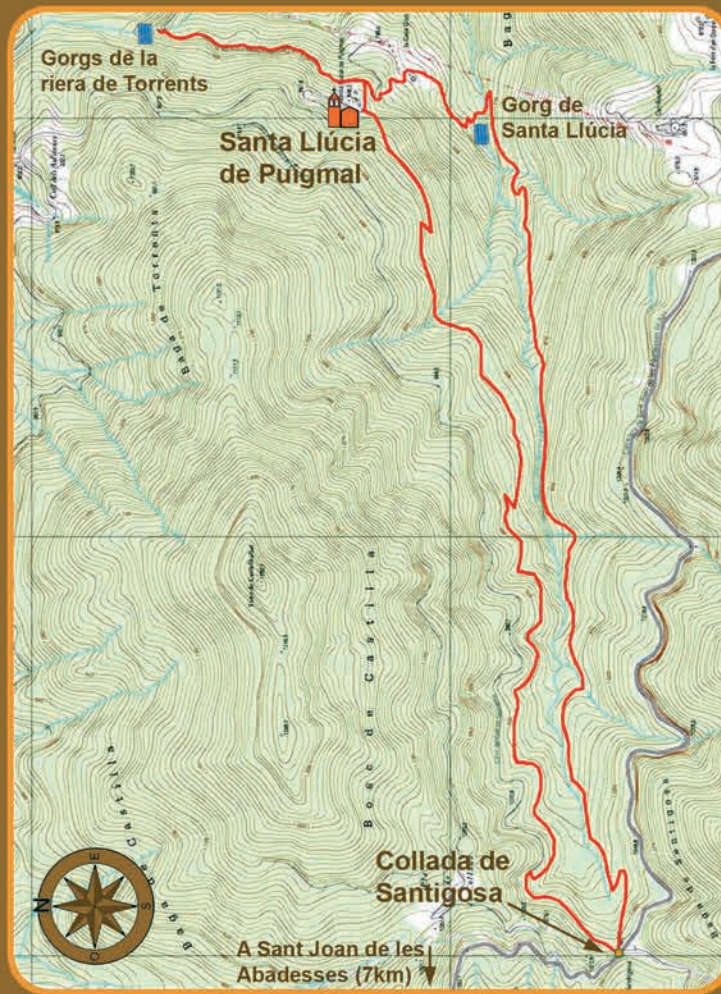
distancia 1000m altitud 950m

La pista se bifurca en dos, nosotros tomamos siempre la de la izquierda y continuamos bajando rápidamente por el hayedo. La pista sigue siempre paralela a la riera, que queda a nuestra izquierda. En algún tramo del recorrido, el camino se acerca a la riera. En estos cauces de agua podemos observar, si tenemos un poco de suerte, larvas de anfibios, como las de salamandra o de sapo, así como de insectos, como los tricópteros.

SEGUNDO CRUCE DE PISTAS

distancia 1750m altitud 850m

Dejamos un segundo desvío a la derecha y continuamos bajando, ahora con más pendiente, en dirección a la riera. Cruzamos de nuevo un torrente, del que parte de sus aguas se desvían durante unos metros por el camino que seguimos. Poco más abajo llegamos a las ruinas de una antigua casa o cabaña, y un poco más abajo encontramos, en medio del hayedo, lo que bien podría ser una antigua plaza de carboneros.

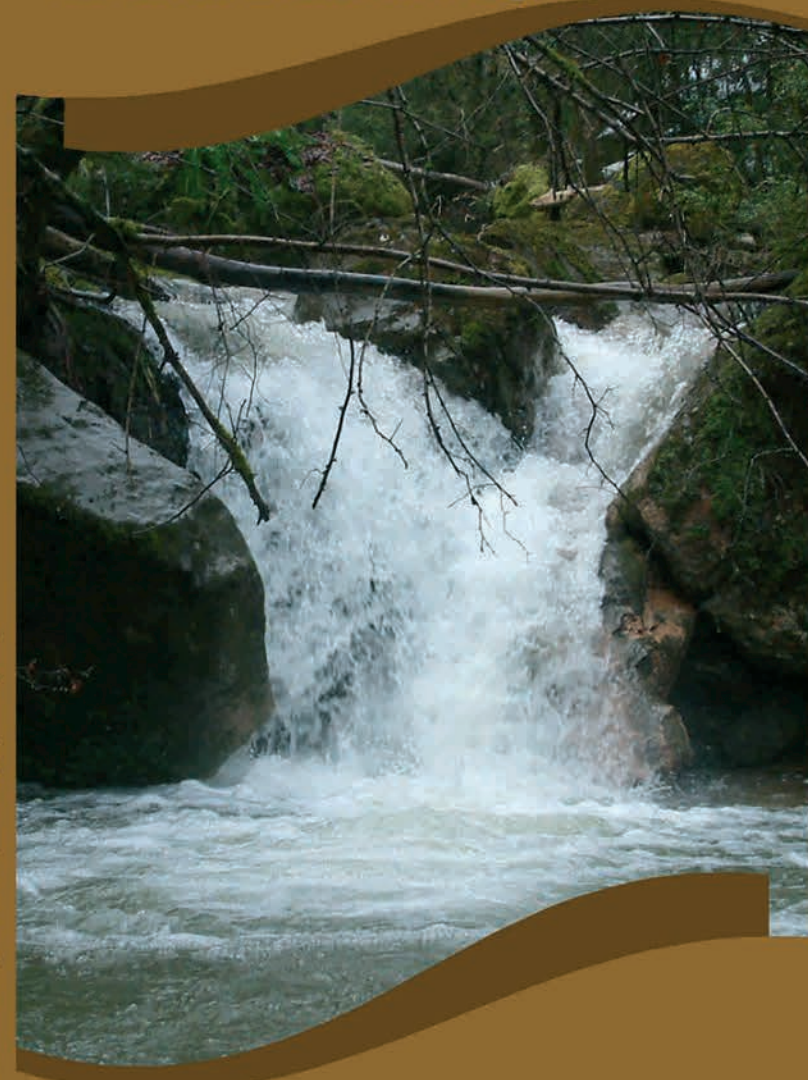
AJUNTAMENT DE LA
BARONAL VILA DE SANT JOAN
DE LES ABADASSES

SOC / Servei d'Ocupació
de Catalunya

Itinerari del torrent i gorgs de Santa Llúcia de Puigmal

Itinerario del torrente y pozas de Santa Llúcia de Puigmal

Dificultat: MITJANA Longitud (Km): 7,8 km
Duració aproximada (h): 3 hores

Dificultad: MEDIA Longitud (Km): 7,8 km
Duración aproximada (h): 3 horas

Elementos d'interès

Fagedes i alzinars
Antigues places i barraques de carboners
Salts d'aigua i gorgs
Església románica de Santa Llúcia de Puigmal (s.XII)

Recomanacions

Es tracta d'un itinerari amb un desnivel acumulat de 340 m. Es pot realitzar durant tot l'any. És necessari portar calçat adequat per caminar i aigua ja que no es troba cap font durant tot el trajecte.

COLLADA DE SANTIGOSA

distància 0m altitud 1060m

L'itinerari s'inicia a la Collada de Santigosa, en el límit comarcal entre el Ripollès i la Garrotxa. Des d'aquesta collada, els dies clars, mirant cap a ponent tenim una bonica vista del Pedraforca i les muntanyes del Berguedà. Prendrem la pista que s'endinsa al bosc i que surt a la dreta de la carretera de terra que va de la Collada a Santa Llúcia de Puigmal. Aquesta pista baixa fort pel mig de la fageda. La fageda es caracteritza per ser un bosc força net, on l'arbre predominant, gairebé exclusiu, és el faig. Al sotabosc trobem alguns arbusts resistents com boixos i esbarzers, i algunes plantes pròpies de zones ombrívols com l'hepàtica i violes boscanes. Continuem baixant per la fageda sense deixar el camí, creuant un parell de torrents que en èpoques d'abundància d'aigua ens regalen salts espectaculars.

CRUÏLLA DE PISTES

distància 1000m altitud 950m

La pista es bifurca en dos, nosaltres agafem sempre la de l'esquerra i continuem baixant fort pel mig de la fageda. La pista segueix sempre paral·lela a la riera, que queda a la nostra esquerra. En algun tram del recorregut, el camí arriba a tocar a la riera. En aquests cursos d'aigua podem observar, si tenim una mica de sort, larves d'amfibis, com les de salamandra o de gripau, així com d'insectes, com les cuques de caps.

SEGONA CRUÏLLA DE PISTES

distància 1750m altitud 850m

Deixem un segon desviament a la dreta i baixem, ara força fort en direcció a la riera. Creuem de nou un torrent, del que part de les seves aigües es desvien, durant uns metres, pel camí que seguim. Més avall arribem a les runes d'un antic mas o barraca i una mica més avall trobem enmig de la fageda una esplanada que podria ser ben bé una antiga plaça de carboners.

DESVIAMENT AL GORG DE SANTA LLÚCIA

distància 2350m altitud 770m

Cal estar atents i deixar la pista que hem seguit fins ara, per anar per un corriol que surt a mà esquerra i que en condueix directament a la riera, just on trobem el Gorg de Santa Llúcia, on gaudim del seu bonic salt d'aigua. Cal creuar la riera i amb fortes ziga-zagues ens enfilem, ara per la vessant de la solana.

Llengua de cérvol (foto: Pau Ortiz - CEA Alt Ter)

La vegetació canvia de sobte. Ara ens trobem en un alzinar atapeït amb espècies típicament mediterrànies com la farigola, el ginebró i l'argelaga. Continuem pujant pel vessant de la solana i passem per la font i la bassa de la Casa Gran, actualment molt espatllades.

RUNES DE LA CASA GRAN

distància 2700m altitud 795m

Passem per les runes de la Casa Gran, la casa més important de l'antiga parròquia de Santa Llúcia de Puigmal. Aquesta casa va estar habitada fins els anys 50 del segle XX, però un cop abandonada la vegetació i el cop mortal d'un llamp la van destruir completament. Actualment només ens queda com a testimoni la pallissa mig enrunada. Arribem a una gran pista oberta pel manteniment de la línia de molt alta tensió que creua per la vall. Nosaltres pugem a mà esquerra pels prats feixats, tot fent ziga-zagues fins a retrobar aquesta pista més amunt per finalment arribar a la carretera de terra que des de la Collada de Santigosa va a Santa Llúcia i la Vall de Bianya.

CARRETERA DE SANTA LLÚCIA

distància 2925m altitud 800m

En aquest punt de l'itinerari recomanem seguir la carretera cap a la dreta i arribar-nos fins als espectaculars gorgs de la riera de Torrents, situats a poc menys d'un quilòmetre. Si vol arribar-s'hi cal calcular una mitja hora entre anar i tornar. És interessant observar la formació de traverti o tosca, un tipus de roca formada per la precipitació del carbonat càlcic de l'aigua sobre molses i restes de plantes, donant formes estranyes similars a salts d'aigua petrificats.

ESGLÉSIA DE SANTA LLÚCIA DE PUIGMAL

distància 5100m altitud 840m

Un cop visitats els gorgs cal retornar pel mateix camí i arribar-se fins a l'església de Santa Llúcia de Puigmal. Aquesta església del segle XII se la relaciona amb l'antic domini del castell de Castelltallat o de Puigmal. Aquest desaparegut castell, entre llegendari i històric, es situava a dalt del puig del mateix nom a 1.280m. L'església de Santa Llúcia de Puigmal va actuar com a parròquia, sufragària del monestir de Sant Joan de les Abadesses, fins al segle XVIII. En total hi depenien una desena de masos repartits per tota l'abrupte vall. Actualment cap d'aquests masos resta habitat i la majoria han desaparegut a causa de l'abandó i l'acció de la vegetació. Continuem el camí deixant la carretera de terra a l'alçada de la font de Santa Llúcia. Pugem per un corriol que era l'antic camí que unia Sant Joan de les Abadesses amb la Vall de Bianya. Aquest camí era molt concorregut el 13 de desembre, diada en que es celebrava l'aplec de Santa Llúcia. El camí transcorre enmig d'un alzinar típicament mediterrani, enmig d'antigues feixes, avui cobertes d'espessa vegetació, on els habitants dels masos propers conreaven llegums i patates. El corriol va pujant de forma constant però suaument direcció a ponent, a través de l'espès alzinar.

PLAÇA CARBONERA

distància 6150m altitud 905m

Després de creuar una petita clotada, entrem de cop en una fageda on trobem una gran plaça carbonera i les runes d'una petita barraca circular. La fabricació de carbó vegetal era una activitat molt important a l'abrupte vall de Santa Llúcia, principalment forestal, i amb escassos terrenys conreables. El carboner era una activitat marginal pròpia d'indrets on l'economia era pràcticament de subsistència.

Continuem ara enmig de la fageda, pujant per una pista ampla que utilitzaven els antics carboners per treure el carbó del bosc i portar-lo amb carro fins als masos i el pobles per vendre'l. La pista va pujant fent alguna ziga-zaga. Poc a poc anem guanyant alçada fins a retrobar un cop més la carretera de terra de la Collada de Santigosa a Santa Llúcia.

CARRETERA DE SANTA LLÚCIA

distància 6850m altitud 1060m

Seguim aquesta carretera cap a l'esquerra, i en uns 300 metres de fàcil pujada arribem a la Collada de Santigosa.

COLLADA DE SANTIGOSA

distància 7550m altitud 1060m

Fi de l'itinerari

DESVÍO A LA POZA DE SANTA LLÚCIA

distància 2350m altitud 770m

Debemos estar atentos y dejar la pista que hemos seguido hasta ahora para desviarnos por un sendero que nos conduce directamente a la riera, justo en donde se encuentra la Poza de Santa Llúcia, donde disfrutamos de su bonita cascada. Debemos cruzar la riera y en fuertes zigzags ganamos altura, ahora por la vertiente de la solana. La vegetación cambia de forma repentina. Nos encontramos en medio de un denso encinar con especies típicamente mediterráneas como el tomillo, el enebro y la aliaga. Continuamos subiendo por la vertiente sur, pasando por el lado de la fuente y el estanque de la Casa Gran, ambos actualmente muy perdidos.

RUINAS DE LA CASA GRAN

distància 2700m altitud 795m

Pasamos por las ruinas de la Casa Gran, la casa más importante de la antigua parroquia de Santa Llúcia de Puigmal. Esta casa estuvo habitada hasta los años 50 del siglo XX, pero una vez abandonada la vegetación y el mortal golpe de un rayo, la destruyó completamente. Actualmente tan solo queda como testimonio un cobertizo medio en ruinas. Llegamos a una gran pista abierta para el mantenimiento de la línea de muy alta tensión que cruza el valle. Nosotros subimos hacia la izquierda por los prados en terrazas, hasta reencontrar esta pista más arriba para finalmente llegar a la carretera de tierra que desde el Collado de Santigosa va a Santa Llúcia y el Valle de Bianya.

CARRETERA DE SANTA LLÚCIA

distància 2925m altitud 800m

En este punto del itinerario recomendamos seguir esta carretera a la derecha y acercarnos hasta las espectaculares pozas y cascadas de la riera de Torrents, situadas a poco menos de un

Església de Santa Llúcia de Puigmal (foto: Xavier Baschero - CEA Alt Ter)

quilómetro. Es una media hora entre ir y volver. Es interesante observar la piedra tosca, un tipo de roca formada por la precipitación del carbonato cálcico del agua sobre musgos y restos de plantas, creando formas extrañas similares a cascadas petrificadas.

IGLESIA DE SANTA LLÚCIA DE PUIGMAL

distància 5100m altitud 840m

Visitadas las pozas, se vuelve por el mismo camino hacia la iglesia de Santa Llúcia de Puigmal. Originaria del siglo XII se la relaciona con el castillo de Castelltallat o de Puigmal. El castillo, ya desaparecido, se encontraba en la cima del cerro que lleva su mismo nombre a 1.280m. La iglesia de Santa Llúcia de Puigmal fue parroquia, sufragaria del monasterio de Sant Joan de les Abadesses, hasta el siglo XVIII. En total dependían una decena de masías repartidas por todo el abrupto valle. Actualmente ninguna de estas masías está habitada y la mayoría han desaparecido a causa del abandono. Continuamos el camino dejando la carretera de tierra a la altura de la fuente de Santa Llúcia. Subimos ahora por un sendero, que era el antiguo camino unia Sant Joan de les Abadesses con el Valle de Bianya. Dicho camino era muy concurrido el 13 de diciembre, fecha en el que se celebraba la festividad de Santa Llúcia. El camino atraviesa un encinar típicamente mediterráneo que se extiende por terrazas antiguamente cultivadas con legumbres y patatas por los habitantes de las masías cercanas. El sendero va subiendo de forma constante pero suavemente dirección al oeste, cruzando el denso bosque.

PLAZA CARBONERA

distància 6150m altitud 905m

Cruzada una hondonada, se entra en un hayedo, donde encontramos una gran plaza carbonera y las ruinas de una cabaña circular. La fabricación de carbón vegetal era una actividad importante en el valle de Santa Llúcia. El carboneo era una actividad marginal propia de lugares en donde la economía era prácticamente de subsistencia.

Continuamos ahora por el hayedo, subiendo por una pista ancha que utilizaban los antiguos carboneros para sacar el carbón del bosque y llevarlo en carro a masías y pueblos vecinos para venderlo. La pista va subiendo haciendo algún zigzag. Poco a poco vamos ganando altura hasta reencontrarnos, una vez más, con la carretera de tierra del Collado de Santigosa a Santa Llúcia.

CARRETERA DE SANTA LLÚCIA

distància 6850m altitud 1060m

Seguimos esta carretera hacia la izquierda, y en unos 300 metros de fácil subida alcanzamos el Collado de Santigosa.

COLLADO DE SANTIGOSA

distància 7550m altitud 1060m

Final del itinerario.